

Posudek vedoucího práce

Název práce: Poezie Jana Skácela jako inspirace pro dramatickou výchovu

Autorka: Kateřina Benešová

Vedoucí práce: Mgr. Radek Marušák

Diplomová práce Kateřiny Benešové je odvážným pokusem propojit dramatickou výchovu a poezii Jana Skácela pro děti (Uspávanky). Odvážným proto, že básně Jana Skácela pro děti jsou často lyrické, přičemž základními atributy dramatické výchovy jsou situace, konflikt, děj, příběh a konání, jednání v roli. Navíc se rozhodla pracovat s poezií s dětmi ve věku, který poezii, a zejména poezii lyrické, není příliš „nakloněn“. Děti tohoto věku (4. třída ZŠ) touží, jak sama autorka zdůrazňuje, po dobrodružství, příběhu, dějovém spádu. Přestože si diplomantka jako cíl práce vytkla hledat možnosti smysluplného propojení metod dramatické výchovy a Skácelovy poezie v ústrojném a jednotném celku, za tímto cílem se skrývá cíl další – hledání cest k poezii, cest, které vedou k dětem a na nichž mohou děti krásu poezie objevovat při respektování jejich potřeby konání, příběhu, dobrodružství...

Autorka hned v úvodu vysvětluje výběr tématu – vychází z jejího osobního zaujetí Skácelovou poezií a poezií vůbec. Toto zaujetí prolíná celou prací a je patrné jak v části teoretické, tak i v části praktické. V teoretické části nás autorka provází vývojem české poezie po druhé světové válce a vsazuje tak Skácelovu poezii do kontextu společenského i literárního dění. Činí tak ve stručnosti odpovídající této práci, s odkazem na zdroje. Zajímavým faktem však je to, že v této i dalších kapitolách teoretické části (např. Struktura literárního díla, Skácelovy verše jako vodítko...) hledá autorka vlastní příklady a prokazuje tak orientaci v tématu i schopnost konkrétně doložit zjištěné teoretické poznatky.

V kapitole Struktura literárního díla se autorka zabývá základními prostředky stavby básnického textu. Ukazuje tak, jak podstatná je pro práci s textem znalost základních prostředků jeho utváření. To je zřejmé i v praktické části, kdy autorka před přípravou jednotlivých lekcí předkládá rozbor jednotlivých básní, a to jak tematický, tak formální.

Teoretická část se dále zaměřuje na poezii Jana Skácela, jeho tvorbu pro dospělé i pro děti. Autorka hledá základní motivy Skácelových básní, charakterizuje i formální prostředky Skácelových básní, aby je následně vztáhla ke Skácelově poezii pro děti. Využívá i srovnání Skácelovy poezie se dvěma dalšími básníky, kteří zásadně vstoupili do dějin literatury pro děti – F. Halase a F. Hrubína, a zcela jasně včleňuje Skácelovu poezii do halasovské linie.

V části věnované dramatické výchově vymezuje autorka některé z principů dramatické výchovy s odkazem na zdroje, zásadní je však část věnovaná dramatické výchově a poezie. Autorka zde dokazuje, že si je vědoma úskalí a rizik při hledání cest k poezii (zejména poezii lyrické) prostřednictvím dramatické výchovy, že tedy její cesta je cestou hledání, ověřování, výzkumu.

Otázky k části teoretické: Z autorčina textu (s. 30) není zcela jasné, který rytmus je sestupný a který vzestupný. Mohla by uvést toto na správnou míru při obhajobě? Stejný problém se týká i verše daktylského a trochejského, který je na str. 31 uveden jako sestupný, na s. 75 však autorka píše: „... v souvislosti s daktylotrochejským veršem je zřejmé, že rytmus je tvořen vzestupným metrem...“

Jak vnímá autorka rozdíl mezi obrazným pojmenováním a básnickým obrazem?

Proč autorka vybrala pro klasifikaci metod dramatické výchovy právě text Kristy Bláhové?

V praktické části autorka nabízí čtyři lekce vytvořené na základě Skácelových básní, přičemž záměrně volí jeden text epický, jeden lyricko-epický a dva lyrické. V lekcích využívá jak činnosti založených na hře v roli, dramatické hře, improvizaci, příběhu a situaci, tak i her nerolových, průpravných. Při práci s lyrickými texty se snaží najít příběh a postavy, jež by

pomohly umocnit náladu, atmosféru textu, usnadnit nalézání významů. Sama však dospívá k tomu, že tato cesta k lyrickému textu může být kontraproduktivní, což velmi dobře vyhodnocuje v závěru práce. Zde také nabízí jiné možnosti (zejména jiné metody činnosti povahy) a potvrzuje tak svým výzkumem tvrzení E. Machkové i Z. Jirsové, že metody dramatické výchovy nemusí být pro lyrický text nejvhodnější cestou. Je to ze strany autorky argumentačně podložené tvrzení pro ty, kteří chtějí dramatické postupy vnášet i do obsahů, které tomuto neodpovídají.

Otázka k praktické části: Jak by autorka pracovala s texty Uspávanka se sněhem a krásnou paní a Uspávanka s loupežníky a nebojácným chlapcem nyní, po v práci popsané zkušenosti, jaké metody a strategie by volila?

Proč označuje určitou techniku dramatické výchovy slovem stronzo, nikoli štronzo?

Bohužel značným nedostatkem práce je formální podoba textu. Autorka pracovala v časové tísní, jistou stylistickou neobratnost, jež je pro ni typická, tak odstraňovala ve spěchu. Tento spěch nevznikl tím, že by autorka nepracovala na práci systematicky, ale naopak – materiál pro práci byl autorkou vytvořený natolik bohatý, že autorka musela třídit, hledat základní a důležité... V textu tak však zůstaly nedostatky (formálně nezvládnutý obsah, malá písmena za ukončenou větou, nedokončené uzávorkování, zkratky místo celých slov – např. uč. místo učitel, cí. místo císařovi apod.), které už autorka vlastním autorským čtením nedokázala odstranit.

I přes výše uvedené formální nedostatky považuji práci za velmi zajímavou a přínosnou v oblasti hledání možností a cest propojení literatury a dramatické výchovy. Práci doporučuji k obhajobě.